

УДК 658.586:330.322.2

СЛАТВІНСЬКИЙ М.А.

м. Умань

ІНВЕСТИЦІЙНА СКЛАДОВА ГАРАНТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

Інвестиційна безпека підприємств вирізняється пріоритетними суб'єктами, загрозами їй, відповідно, показниками досягнення і забезпечення. Поклавши в основу складові інвестиційної діяльності зовнішнє оточення, економічний стан, джерела інвестицій, характер інвестування та результат інвестиційної діяльності, спробуємо систематизувати параметри гарантування інвестиційної складової економічної безпеки, для чого необхідно розділити всі галузі економіки на кілька груп.

Запропонований підхід дозволяє проводити комплексну оцінку інвестиційної складової економічної безпеки для окремого сегменту економічної системи на основі якісної оцінки інвестиційного стану об'єкта. Якісний аналіз дозволяє визначити загрози, зумовлені як внутрішніми характеристиками об'єкта, так і дією зовнішнього середовища, і здійснюється на основі оцінки впливу внутрішніх і зовнішніх чинників, шляхом поелементної оцінки їх впливу на функціонування та розвиток об'єкта (Табл. 1).

Значна частка галузей економіки України знаходиться в лімітній стадії інвестиційного розвитку. Зростання обсягів виробництва продукції цих галузей не супроводжувалося введенням в дію нових виробничих потужностей і розширенням робочих місць. Це галузі, які подолали рівень локального розвитку, мають достатній рівень рентабельності й потенційно прибуткові, проте ще не викликають довіри зовнішніх стратегічних (довгострокових) інвесторів і не володіють необхідним рівнем власних ресурсів для повноцінної самостійної інвестиційної діяльності.

Принципова відмінність промислового етапу формування від лімітного - можливість розвитку за рахунок довгострокових вкладень - найбільш чітко простежується при зіставленні показників введення і вибуття основних засобів у різних секторах.

Загальна тенденція для цієї стадії - недостатність і одночасно гостра потреба в довгострокових інвестиціях в основний капітал й оновлення виробничих потужностей. У всіх галузях указаної групи чистий прибуток менше загального обсягу інвестицій, наявна недостача власних коштів, необхідних для самостійного інвестиційного циклу, тим більше для комплексного оновлення фондів.

Серед галузей, які можуть бути віднесені до промислової та ефективної моделей, слід виділити ті, у яких найвище відношення капітальних інвестицій до обсягу випущеної продукції.

Необхідно відзначити два важливі стабілізатори інвестиційної безпеки на цій стадії функціонування. По-перше, постійне зниження зношення основного капіталу. По-друге, високий рівень рентабельності, який визначає можливість незалежного інвестиційного розвитку.

Слід підкреслити, що значні масштаби власних інвестиційних ресурсів дозволяють підприємствам на цій стадії формувати диверсифіковану інвестиційну стратегію. Це виражається в широкому залученні як кредитних ресурсів, так і інструментів фондового ринку й кооперації. З другого боку, фактичне слабке використання власних коштів відображає відтік капіталу або придбання непрофільних активів.

Результати проведеного дослідження показують, що для вирішення проблем економічного зростання, запобігання різного роду загрозам, впровадження нових технологій і забезпечення сталого зростання виробництва конкурентоспроможної продукції, необхідні першочергові заходи, пов'язані з такими діями:

- а) створення інвестиційно-привабливого іміджу об'єктів інвестування.
- б) урахування, що капітальні інвестиції здійснюються в основному за рахунок власних коштів

Таблиця 1

Сегментація галузей національної економіки за стадіями інвестиційного розвитку й основні заходи держави з регулювання інвестиційної складової економічної безпеки

Стадії інвестиційного розвитку	Суттєві загрози економічній безпеці в інвестиційній сфері	Основні заходи держави з регулювання економічної безпеки
Локальна	<ul style="list-style-type: none"> Недостатній обсяг власних коштів для ефективної інвестиційної діяльності; Відсутність можливостей для диверсифікації джерел інвестицій; Короткий інвестиційний цикл; Низька рентабельність продукції; Низька продуктивність праці. 	<ul style="list-style-type: none"> Пільгове кредитування підприємств з довгостроковою стратегією розвитку; Централізований пошук варіантів підвищення рентабельності та продуктивності праці (перепідготовка кадрів, переорієнтація діяльності, стимулювання збуту); Митне й податкове сприяння при узгодженні інвестиційної програми.
Лімітна	<ul style="list-style-type: none"> Недостатній обсяг власних коштів для ефективної інвестиційної діяльності; Відсутність можливостей для диверсифікації джерел інвестицій; Закріплення "наздоганяючого" варіанту конкурентної боротьби. 	<ul style="list-style-type: none"> Пільгове кредитування підприємств з довгостроковою стратегією розвитку; Кредитні компенсації за рахунок зниження податків, відстрочок, прямих виплат; Передача технологій і факторів виробництва з відстрочкою платежу, митними пільгами.
Промислова	<ul style="list-style-type: none"> Низький рівень впровадження результатів НДДКР в інвестиційні процеси; Орієнтація виключно на прибутковість проектів; Відсутність комплексного підходу до підготовки кадрів та управління; Відсутність довгострокової програми розвитку. 	<ul style="list-style-type: none"> Формування державних і регіональних середньострокових планів економічного розвитку. Їх доступність для економічних суб'єктів; Податкова політика, що стимулює впровадження результатів НДДКР і якісний розвиток виробництва; Організація імпорту екологічно безпечних технологій, допомогу в їх освоєнні (кредитна, податкова, митна, кадрова тощо).
Ефективна	<ul style="list-style-type: none"> Порівняно низькі темпи зростання випуску продукції і прибутковості; Виключно довгострокові (по окупності) інвестиційні програми; Численні екологічні та соціальні "обтяження" інвесторів; Висока вартість реалізації проектів. 	<ul style="list-style-type: none"> Заходи щодо компенсації додаткових витрат на екологію та соціобслуговування: податкові (пільги, відстрочки, канікули); Митні (мінімізація платежів і заохочення ввезення безпечних технологій); Адміністративно-дипломатичні (підтримка компанії та продукту на світовому ринку).

підприємств, потрібно зберегти існуючі пільги з оподаткування прибутку й отримання податкового кредиту, а також розглянути можливість надання "податкових канікул" на термін 3-5 років підприємствам, які впроваджують принципово нові технології, машини й устаткування.

в) розширення використання заощаджень населення як інвестицій в основний капітал.

Отже, інвестиційна політика щодо підприємств має ґрунтуватися на оптимальному поєднанні попередньої мобілізації внутрішніх інвестиційних ресурсів і отримання зовнішніх інвестицій на подальший розвиток. Пріоритетними напрямками діяль-

ності держави на найближчу перспективу в цьому випадку повинні бути індикативне регулювання й моніторинг інвестиційних процесів: інформаційно-координаційна робота; формування сприятливого інвестиційного клімату.

ЛІТЕРАТУРА

- Абалкин Л. И. Экономическая безопасность России: сценарии и их отражение // Вопросы экономики, 1994. - № 12. - С. 4-13.
- Алтухов Ю. И. Особенности обеспечения экономической безопасности предпринимательской деятельности на уровне региона: дис. ... канд. экон. наук: 08.00.03 "Экономика

и управление народным хозяйством" / Ю. И. Алтухов. - Тамбов. 2004. - 132 с.

3. Ареф'єва О. В. Наукові основи формування економічної безпеки підприємств / О. В. Ареф'єва // Недержавна система безпеки підприємства як суб'єкт національної безпеки України: зб. матер. наук.- практ. конф. Київ. 16-17 травня 2001 р. - К.: Вид-во Європ. ун-ту фінансів, інформ. систем, менеджменту і бізнесу, 2003. - С. 49-53.

4. Баженова О. В. Застосування системного підходу до аналізу економічної безпеки держави / О. В. Баженова // Вісн. КНУ, сер. Економіка. - Вип. 66-67. - К.: ВПЦ КНУ. 2003. - С. 122-124.

5. Грунин О. А. Экономическая безопасность организации / О. А. Грунин, С. О. Грунин. - СПб.: Питер. 2002. - 128 с.